

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Naczelny Sąd Administracyjny, www.nsa.gov.pl [Translation already published on the official website of the Polish Supreme Administrative Court]

Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Supreme Administrative Court for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Naczelny Sąd Administracyjny, www.nsa.gov.pl [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Naczelnego Sądu Administracyjnego]

Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Naczelny Sąd Administracyjny wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

DRUGA SEKCJA

SPRAWA P.T. przeciwko REPUBLICIE MOŁDAWII

(Skarga nr 1122/12)

WYROK
[wyciąg]

Artykuł 8 • Poszanowanie życia prywatnego • Niekonieczne ujawnienie wrażliwych danych medycznych w zaświadczeniu, które należy przedstawić w różnych sytuacjach • Nieproporcjonalna ingerencja nierealizująca uprawnionego celu

STRASBURG

26 maja 2020 r.

OSTATECZNY

26.08.2020 r.

Wyrok ten stał się ostateczny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji. Może on podlegać korekcie edycyjnej.

W sprawie P.T. przeciwko Republice Mołdawii,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Druga Sekcja), zasiadając jako Izba w składzie:

Robert Spano, *Przewodniczący*,
Marko Bošnjak,
Valeriu Grițco,
Egidijus Kūris,
Arnfinn Bårdsen,
Darian Pavli,
Peeter Roosma, *sędziowie*,

oraz Stanley Naismith, *Kancierz Sekcji*,

Mając na uwadze:

skargę przeciwko Republice Mołdawii wniesioną do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatela Mołdawii, pana P.T. („skarżący”), w dniu 2 grudnia 2004 r.;

decyzję o zakomunikowaniu rządowi Mołdawii („Rząd”) skargi dotyczącej ujawnienia poufnych informacji medycznych;

decyzję o nieujawnianiu nazwiska skarżącego (Reguły 33 i 47 § 4 Regulaminu Trybunału);

uwagi stron;

obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 kwietnia 2020 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

WPROWADZENIE

1. Niniejsza sprawa dotyczy ujawnienia poufnych informacji medycznych dotyczących skarżącego poprzez umieszczenie takich informacji w zaświadczeniu, które skarżący musi przedstawiać w różnych sytuacjach.

FAKTY

[Paragrafy 2 – 13 wyroku pominięto i zastąpiono tłumaczeniem poniższego streszczenia przygotowanego przez Kancelarię Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Streszczenie stanu faktycznego¹:

¹ Źródło: Nota informacyjna na temat orzecznictwa Trybunału nr 240, maj 2020 r. (*Information Note. Case-law of the European Court of Human Rights No. 240, May 2020 / Note d’information sur la jurisprudence de la Cour 240/ Mai 2020*)

Skarżący potrzebował książeczki wojskowej albo zaświadczenia o zwolnieniu z obowiązku odbycia służby wojskowej do wielu celów administracyjnych, w tym do uzyskania prawa jazdy i ubiegania się o pracę. Uzyskał zaświadczenie o zwolnieniu z przyczyn medycznych, które – poprzez odwołanie się do innych opublikowanych standardów – pozwalało na określenie rodzaju choroby, na którą cierpiał (HIV).]

PRAWO

I. ZARZUT NARUSZENIA ART. 8 KONWENCJI

14. Skarżący zarzucił ujawnienie jego osobowych danych medycznych w oficjalnym dokumencie, który musiał przedstawiać różnym władzom. Powołał się na art. 8 Konwencji, który brzmi następująco:

„1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób”.

A. Oświadczenia stron

15. Rząd dowodził, że skarżący nie wyczerpał dostępnych krajowych środków odwoławczych, ponieważ nie wszczął żadnego postępowania w sądach krajowych. Powołał się na sprawę *Saghinadze i Inni przeciwko Gruzji* (nr 18768/05, §§ 80-84, 27 maja 2010 r.), w której tylko pierwszy z sześciu skarżących, członków tej samej rodziny, wyczerpał krajowe środki odwoławcze i w której Trybunał uznał skargi złożone przez pięciu pozostałych skarżących za niedopuszczalne z tego powodu.

16. Rząd argumentował, że podobnie jak w sprawie *Saghinadze*, sytuacja skarżącego nie była identyczna z sytuacją w sprawie B. (zob. paragraf 12 powyżej), tak aby zwolnić go z obowiązku wyczerpania krajowych środków odwoławczych. W szczególności, w przeciwieństwie do sprawy B., w niniejszej sprawie nie doszło do ujawnienia informacji poufnych. Wynik pojedynczej sprawy, na którą powoływał się skarżący, był niewystarczający do stwierdzenia nieskuteczności środka odwoławczego, biorąc pod uwagę, że nikt nie mógł wiedzieć, jaki byłby wynik sprawy, gdyby skarżący wniósł swoje skargi do sądów krajowych.

17. Skarżący twierdził, że chociaż jego odniesienie do sprawy B. zostało odrzucone przez Rząd jako odosobniony przykład, Rząd nie przedstawił

żadnego przykładu sprawy, w której sądy podjęły inną decyzję niż w tej sprawie w podobnej sytuacji. Nie było żadnej istotnej różnicy między jego sytuacją a sytuacją B.; w szczególności, w obecnej sprawie doszło do ujawnienia informacji poufnych osobom trzecim, kiedy jego zaświadczenie o zwolnieniu [ze służby wojskowej] musiało zostać przedłożone władzom w celu odnowienia jego krajowego dowodu tożsamości. Co ważniejsze, wszelkie różnice między tymi dwiema sprawami nie były istotne, biorąc pod uwagę tok rozumowania Sądu Najwyższego w wyroku w sprawie B. Wreszcie skarżący dowodził, że skoro imię i nazwisko B. zostało wymienione w wyroku Sądu Najwyższego pomimo wniosku o przyznanie mu anonimowości, skarżący był narażony na takie samo dalsze ujawnienie bardzo wrażliwych informacji medycznych. Zniechęcono go zatem do wniesienia pozwu do sądu, ponieważ mogłoby to spowodować taki sam rodzaj rozgłosu, jakiego starał się uniknąć, wnioskując o zmianę swojego zaświadczenia o zwolnieniu.

B. Dopuszczalność

18. Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 35 ust. 1 Konwencji Trybunał może rozpatrywać skargę dopiero po wyczerpaniu krajowych środków odwoławczych, które dotyczą podnoszonych naruszeń, a także są dostępne i wystarczające. Trybunał również przypomina, że to na Rządzie powołującym się na niewyczerpanie środków spoczywa obowiązek przekonania Trybunału, że środek był w danym czasie skuteczny i dostępny w teorii i w praktyce, to znaczy, że był on dostępny, mógł zapewnić zadośćuczynienie w odniesieniu do skarg skarżącego i dawał racjonalne szanse wygrania sprawy (zob. w szczególności *Selmouni przeciwko Francji* [WI], nr 25803/94, § 76, ETPC 1999-V; *Sejdovic przeciwko Włochom* [WI], nr 56581/00, § 46, ETPC 2006-II; oraz *Gherghina przeciwko Rumunii* [WI] (dec.), nr 42219/07, § 85, 9 lipca 2015 r.). Po wypełnieniu tego obowiązku przeprowadzenia dowodu, na skarżącym spoczywa obowiązek wykazania, że środek odwoławczy przedstawiony przez Rząd został w rzeczywistości wykorzystany lub był z jakiegoś powodu nieodpowiedni i nieskuteczny w szczególnych okolicznościach sprawy, lub że istniały szczególne okoliczności zwalniające go z tego wymogu (zob. *Akdivar i Inni przeciwko Turcji*, 16 września 1996 r., § 68, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV; *Prencipe przeciwko Monako*, nr 43376/06, § 93, 16 lipca 2009 r.; oraz *Molla Salli przeciwko Grecji* [WI], nr 20452/14, § 89, 19 grudnia 2018 r.).

19. W niniejszej sprawie Trybunał zauważył, że skarżącemu najwyraźniej przysługiwała możliwość złożenia skargi na treść zaświadczenia o zwolnieniu. W sprawie B., na którą powołuje się skarżący (zob. paragraf 12 powyżej), sądy krajowe przyjęły do rozpatrzenia skargę, która była bardzo podobna do skargi skarżącego. Wynika z tego, że w krajowym systemie

prawnym istniał środek odwoławczy, który był dostępny w teorii i w praktyce.

20. Trybunał musi następnie zbadać, czy ten środek odwoławczy był również skuteczny w sprawie skarżącego. Skarżący twierdził, że środek odwoławczy był nieskuteczny w tym sensie, że nie było podstaw, aby sądzić, że Sąd Najwyższy doszedłby do innego wniosku niż ten przyjęty w sprawie B.. W tym względzie strony nie były zgodne w kwestii, czy niniejsza sprawa różni się wystarczająco od sprawy B., aby ją wyodrębnić, w szczególności czy w przypadku skarżącego doszło do ujawnienia poufnych informacji medycznych. Trybunał uważa, że nie było istotnej różnicy w tym względzie między niniejszą sprawą a sprawą B.: ujawnienie poufnych informacji miało miejsce również w przypadku skarżącego w sierpniu 2011 r., kiedy musiał on przedłożyć swoje zaświadczenie o zwolnieniu władzom niemedyceznym w celu odnowienia dowodu tożsamości (zob. paragraf 6 powyżej).

21. W niniejszej sprawie ważniejsze jest to, że treść zaświadczeń o zwolnieniu nie została pozostawiona do uznania Ośrodków Wojskowych, ale została wyraźnie określona w decyzji Rządu nr 864 z dnia 17 sierpnia 2005 r. (zob. paragraf 11 powyżej). Jednocześnie, zgodnie z ustawą o postępowaniu administracyjnym, obowiązującą w czasie tych wydarzeń, decyzje Rządu o charakterze normatywnym były wyłączone spod nadzoru sądowego (zob. paragraf 11 powyżej). Wynika z tego, że sądy nie mogły sprawdzić, czy decyzja Rządu nr 864, określająca treść zaświadczeń o zwolnieniu, sama w sobie nie naruszała praw skarżącego.

22. Trybunał zauważa, że skarżący chciał zmiany treści swojego zaświadczenia o zwolnieniu. Jednak treść ta została wyraźnie podyktowana decyzją Rządu nr 864, która obowiązywała przez cały odnośny okres i której sądy nie mogły poddać kontroli, lecz musiały ją stosować. W związku z tym, żadne postępowanie sądowe mające na celu zmianę treści zaświadczenia o zwolnieniu nie miało szans powodzenia, biorąc pod uwagę obowiązkowy charakter odnośnej decyzji Rządu. Wyżej wymienione dwa postępowania sądowe wszczęte przez B. tylko to potwierdzają. W tych okolicznościach Trybunał stwierdza, że środek odwoławczy, na który powołuje się Rząd, nie był skuteczny w praktyce (zob. *mutatis mutandis*, *Ciubuc i Inni przeciwko Mołdawii* (dec.), nr 32816/07, § 26, 10 stycznia 2012 r. oraz *Nikolyan przeciwko Armenii*, nr 74438/14, § 126, 3 października 2019 r.). Zarzut Rządu musi zatem zostać odrzucony.

23. Trybunał zauważa, że niniejsza skarga nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona, ani nie jest niedopuszczalna z jakichkolwiek innych powodów wymienionych w art. 35 Konwencji. Należy ją zatem uznać za dopuszczalną.

C. Przedmiot skargi

24. Trybunał zauważa, że Rząd nie przedstawił żadnych oświadczeń w odniesieniu do przedmiotu sprawy.

25. Zauważa, że w 2012 r. mołdawski Trybunał Konstytucyjny uznał za niekonstytucyjną część decyzji Rządu przewidującą odniesienie do konkretnej sekcji Standardów Medycznych, która posłużyła jako podstawa do wydania zaświadczenia o zwolnieniu (zob. paragraf 13 powyżej). Czyniąc to, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że sposób, w jaki zaświadczenie o zwolnieniu zostało sformułowane, w powiązaniu z innymi publicznie dostępnymi informacjami (odnośna decyzja Rządu i Standardy Medyczne), pozwalała osobom trzecim, w tym potencjalnym pracodawcom, takim jak prywatne firmy, na ustalenie konkretnego rodzaju choroby danej osoby. Trybunał Konstytucyjny uznał również, że wynikające z tego ujawnienie poufnych informacji medycznych stanowiło nieproporcjonalną ingerencję w prawo do ochrony życia prywatnego.

26. Trybunał przypomina, że systematyczne przechowywanie i wykorzystywanie w inny sposób przez władze publiczne informacji dotyczących życia prywatnego jednostki pociąga za sobą ważne implikacje dla interesów chronionych przez art. 8 Konwencji i tym samym stanowi ingerencję w odpowiednie prawa (zob. w szczególności *Rotaru przeciwko Rumunii* [WI], nr 28341/95, § 46, ETPC 2000-V; oraz *S. i Marper przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [WI], nr 30562/04 i 30566/04, § 67, ETPC 2008). Ma to tym większe znaczenie, gdy przetwarzanie dotyczy wysoce intymnych i wrażliwych kategorii informacji, zwłaszcza informacji dotyczących zdrowia fizycznego lub psychicznego możliwej do zidentyfikowania jednostki (zob. w szczególności *Z. przeciwko Finlandii*, 25 lutego 1997 r., § 95, Reports of Judgments and Decisions 1997-I; *Y.Y. przeciwko Rosji*, nr 40378/06, § 38, 23 lutego 2016 r. oraz *Surikov przeciwko Ukrainie*, nr 42788/06, § 70, 26 stycznia 2017 r.).

27. Oprócz zgodności z prawem, ingerencja w prawo do ochrony danych osobowych musi również realizować uprawniony cel i być „konieczna w demokratycznym społeczeństwie”. Ustalając, czy kwestionowane środki były „konieczne w demokratycznym społeczeństwie”, Trybunał rozważył, czy w świetle całej sprawy powody przedstawione dla ich uzasadnienia były istotne i wystarczające, a środki były proporcjonalne do realizowanych uprawnionych celów (zob. na przykład *Peck przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, nr 44647/98, § 76, ETPC 2003-I). W tym ostatnim względzie Trybunał zauważył, że uwzględniając fundamentalne znaczenie ochrony danych dla skutecznego korzystania z prawa do poszanowania życia prywatnego, margines oceny przyznany państwom członkowskim w projektowaniu ich odpowiednich ram legislacyjnych i administracyjnych w tej sferze jest raczej ograniczony (zob. w szczególności *Peck*, cyt. powyżej,

§§ 77-78; oraz *S. i Marper*, cyt. powyżej, §§ 102-103, ETPC 2008; oraz *Surikov*, cyt. powyżej, § 73).

28. Podobnie jak Trybunał Konstytucyjny (zob. paragraf 13 powyżej), Trybunał stwierdza, że umieszczenie danych medycznych w zaświadczeniu, które miało być przedstawione osobom trzecim, stanowiło ingerencję w prawa skarżącego chronione na podstawie art. 8 Konwencji. Ingerencja ta była zgodna z prawem krajowym w momencie składania niniejszej skargi, a mianowicie z decyzją Rządu nr 864 (zob. paragraf 11 powyżej).

29. Jednak ani Rząd w swoich oświadczeniach, ani władze w swoich decyzjach nie odnieśli się do żadnego konkretnego uprawnionego celu ingerencji w prawa skarżącego. Co więcej strony nie przedstawiły żadnych oświadczeń dotyczących historii legislacyjnej odnośnej decyzji Rządu, aby zweryfikować, czy można tam odkryć uprawniony cel. Trybunał nie wskaże takiego celu zamiast władz. W rzeczywistości trudno jest dostrzec, jaki uprawniony cel mógł być realizowany poprzez ujawnienie choroby skarżącego osobom trzecim w różnych postępowaniach, które nie są związane z jakimkolwiek ryzykiem dla zdrowia, jakie choroba skarżącego może ewentualnie powodować. Polityka ta nie wydaje się mieć racjonalnej podstawy ani związku z żadnym z uprawnionych celów przewidzianych w art. 8 ust. 2 Konwencji.

30. Powyższe jest wystarczające dla Trybunału, aby stwierdzić naruszenie art. 8 Konwencji. Trybunał jednak uważa, że ingerencja w niniejszej sprawie budzi tak poważne wątpliwości co do proporcjonalności do jakiegokolwiek możliwego uprawnionego celu, że zbada również ten aspekt (zob. na przykład *Baka przeciwko Węgrom* [WI], nr 20261/12, § 157, 23 czerwca 2016 r. oraz *Mozer przeciwko Republice Mołdawii i Rosji* [WI], nr 11138/10, §§ 194-196, 23 lutego 2016 r.).

31. Trybunał stwierdza, że sposób, w jaki osobowe dane medyczne w zaświadczeniu o zwolnieniu były chronione przed niekoniecznym ujawnieniem, był niewystarczający. W szczególności umożliwiał on osobom trzecim poznanie rodzaju choroby, która stanowiła podstawę zwolnienia skarżącego ze służby wojskowej, nawet jeśli nie miały one żadnego domniemanego interesu w uzyskaniu dostępu do tych informacji. W tym względzie stwierdzenie Sądu Najwyższego w sprawie B. (zob. paragraf 12 powyżej), że sekcja 5 Standardów Medycznych przewidywała szereg różnych chorób, a nie tylko HIV, nie zmienia skutków dla skarżącego. Sekcja ta dotyczy różnych poważnych chorób (zob. paragraf 10 powyżej), stanowiących wrażliwe dane medyczne, których ujawnienie poważnie narusza prawa osoby wynikające z art. 8.

32. Rząd nie przedstawił żadnego wyjaśnienia potrzeby zamieszczenia w takim stopniu wrażliwych danych medycznych w zaświadczeniu, które może być wymagane w różnych sytuacjach, w jakich stan zdrowia skarżącego nie ma oczywistego znaczenia, jak np. przy ubieganiu się

o zatrudnienie (zob. paragraf 13 powyżej). W związku z tym ingerencja w prawo skarżącego była nieproporcjonalna.

33. W niniejszej sprawie doszło zatem do naruszenia art. 8 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

34. Art. 41 Konwencji stanowi:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda niematerialna

35. Skarżący domagał się kwoty 4000 euro (EUR) z tytułu szkody niematerialnej. Twierdził, że osoby będące nosicielami wirusa HIV należą do najbardziej dyskryminowanych kategorii osób w Mołdawii. Ujawnienie osobom trzecim jego choroby oraz rezygnacja z różnych praw i możliwości w celu uniknięcia takiego ujawnienia również miały na niego negatywny wpływ. Skarżący wniósł o przekazywanie wszelkich zasądzonych kwot bezpośrednio na konto bankowe jego adwokata, ponieważ on sam musiał wyjechać za granicę i nie mógł odebrać żadnej zasądzonej kwoty.

36. Rząd twierdził, że ponieważ skarga była niedopuszczalna z powodu niewyczerpania krajowych środków odwoławczych, nie należało się żadne odszkodowanie.

37. Mając na uwadze stwierdzone powyżej naruszenie i jego wagę, Trybunał uważa, że w tym przypadku uzasadnione jest przyznanie zadośćuczynienia za szkodę niematerialną. Dokonując oceny na zasadzie słuszności, Trybunał uwzględnia w całości roszczenie skarżącego. Przyznaje mu zatem kwotę 4000 EUR plus wszelkie należne podatki, która ma być przekazana bezpośrednio na konto bankowe jego adwokata.

B. Koszty i wydatki

38. Skarżący domagał się również kwoty 1960 EUR tytułem kosztów i wydatków poniesionych przed Trybunałem. Powołał się na szczegółowy wykaz godzin, które jego adwokat poświęcił na pracę nad tą sprawą.

39. Rząd uznał, że z powodu braku naruszenia jakiegokolwiek prawa wynikającego z Konwencji nie należy się rekompensata za koszty i wydatki.

40. Z orzecznictwa Trybunału wynika, że skarżący jest uprawniony do zwrotu kosztów i wydatków jedynie w zakresie, w jakim zostało wykazane, że zostały one faktycznie poniesione oraz były konieczne i rozsądne co do wysokości. W niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę dokumenty znajdujące się w jego posiadaniu oraz powyższe kryteria, Trybunał uważa za zasadne przyznanie kwoty 1500 EUR obejmującej koszty

ze wszystkich tytułów, plus wszelkie podatki należne od skarżącego, która ma być przekazana bezpośrednio na konto bankowe jego adwokata.

C. Odsetki z tytułu zwłoki

41. Trybunał za słuszne uznaje wyznaczenie wysokości odsetek za zwłokę na podstawie marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego powiększonej o trzy punkty procentowe.

Z TYCH WZGLĘDÓW TRYBUNAŁ JEDNOMYŚLNIE

1. *Uznaje* skargę za dopuszczalną;
2. *Uznaje*, że doszło do naruszenia art. 8 Konwencji;
3. *Uznaje*
 - (a) że pozwane Państwo winno, w terminie trzech miesięcy od daty, w której niniejszy wyrok stanie się ostateczny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, uiścić na rzecz skarżącego następujące kwoty, które zostaną przeliczone na leje mołdawskie po kursie obowiązującym w dniu wyroku:
 - (i) 4000 EUR (cztery tysiące euro), plus wszelkie należne podatki, tytułem zadośćuczynienia za szkodę niematerialną;
 - (ii) 1500 EUR (jeden tysiąc pięćset euro), plus wszelkie podatki należne od skarżącego, tytułem zwrotu kosztów i wydatków;
 - (b) że od upływu wyżej wskazanego terminu trzech miesięcy aż do momentu uregulowania należności, należne będą odsetki zwykłe od określonej powyżej kwoty, naliczone według stopy równej marginalnej stopie procentowej Europejskiego Banku Centralnego obowiązującej w tym okresie, powiększonej o trzy punkty procentowe;
4. *Odrzuca* pozostałą część roszczenia skarżącego o słuszne zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie w dniu 26 maja 2020 r., zgodnie z Regułą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Stanley Naismith
Kancierz

Robert Spano
Przewodniczący